

28.12.2023

לכבוד
שר האוצר מר בצלאל סמוטריץ'
חברי הכנסת

הנדון: בקשה להשיב את התמיכה בצמצום הצריכה של פלסטיק חד פעמי, באמצעות השבת החקיקה בנושא

ארגוני סביבה ובריאות מבקשים מכבוד שר האוצר ומחברי הכנסת, מכל סיעות הבית, להשיב את החקיקה שתמכה בהפחתת הצריכה של פלסטיק חד פעמי, ולא לאשר את המשך הצו שביטל את המיסוי על מוצרים חד פעמיים העומד לפוג בסוף שנת 2023. בקשה זו מסתמכת על מחקרים שפורסמו בשנים האחרונות, לפיהם הפלסטיק, ובעיקר הפלסטיק החד פעמי, לא רק שגורם לזיהום הסביבה, ועובר על העיקרון החשוב "בל תשחית", אלא אף מזיק ומהווה סכנה לבריאותנו ולבריאות ילדינו ונכדינו.

פלסטיק הפך לחלק מחיינו במוצרים רבים שמשמשים אותנו ביומיום, והוא אמנם נוח לשימוש, אך המחיר הבריאותי שהוא גובה מאיתנו עלול להיות קטלני. בתהליך הייצור של מוצרי הפלסטיק השונים, משתמשים בתוספים רבים שמזרזים את תהליך הייצור, ומעניקים לפלסטיק תכונות כגון גמישות, צבע, עמידות לקור, חום ו/או אש, קרינת השמש וכו'. מחקרים חדשים מעריכים שישנם כ- 10,000 חומרים הקשורים לייצור פלסטיק, שרק לגבי חלקם הקטן קיים ידע ביחס למידת השפעתם על גוף האדם. חלק מהתוספים הינם פלסטוהורמונים, שיכולים לשבש את המערכת ההורמונלית של הגוף ועל כן, משפיעים על התפתחות מערכת הגדילה וההתבגרות המינית של ילדים/ילדות ומערכת הפוריות¹. בנוסף, ישנן עדויות שחלק מהתוספים גם קשורים למשקל לידה נמוך והסיכון לפיתוח השמנה וסוכרת. תוספים נוספים וכן תוצרי לוואי של ייצור הפלסטיק, ידועים כמסרטנים². יש לציין שנכון להיום אין שום סימון על מוצרי פלסטיק המציין את רשימת התוספים שהוספו לפלסטיק בתהליך הייצור, ובמקרים רבים משתמשים בכלי מזון מפלסטיק (בעיקר חד-פעמי) בצורה שעלולה להגביר את החשיפה לחומרים הללו (למשל בעת חימום).

כמו כן, פלסטיק במהותו הינו חומר עמיד לפירוק באמצעות תהליכים סביבתיים. לכן, פלסטיק המושלך לסביבה מתפרק לחלקיקים קטנים בשם מיקרו-פלסטיק שגודלם יכול להיות כל כך קטן (ננו-פלסטיק) כך שמסוגל להיכנס לרקמות גוף האדם. חלקיקי מיקרו-פלסטיק נמצאו כבר במקומות שונים של גוף האדם, כולל חלב אם, שליות אישה הרה, ואיברים פנימיים רבים כגון: ריאות, לב, מחזור הדם ומערכת העיכול. על מנת להפחית סיכונים אלה, חיוני, בראש ובראשונה, להפחית את השימוש בפלסטיק ואת השלכתו בסביבה. לציין כי החלת המס בשנת 2022 הובילה להפחתת צריכה של כ- 39% בצריכת כלים חד פעמיים³. אנו משוכנעים עם הסברה טובה והצגת חלופות למוצרים חד פעמיים ניתן להגיע אף לאחוזי הפחתה גבוהים יותר. לעומת זאת, ההערכה היא כי מאז ביטול המס בינואר 2023, חלה עלייה של עשרות אחוזים ברכישת כלי פלסטיק חד פעמיים.

¹ J.S. Siracusa *et al.*
Effects of bisphenol A and its analogs on reproductive health: a mini review
Reprod. Toxicol.(2018)

² Prins GS, Hu WY, Xie L, Shi GB, Hu DP, Birch L, Bosland MC. Evaluation of Bisphenol A (BPA) Exposures on Prostate Stem Cell Homeostasis and Prostate Cancer Risk in the NCTR-Sprague-Dawley Rat: An NIEHS/FDA CLARITY-BPA Consortium Study. Environ Health Perspect. 2018 Nov; 126(11): 117001. doi: 10.1289/EHP3953. PMID: 30387366; PMCID: PMC6371765.

³ על פי ניתוח נתוני רכישה של חברת StorNext

מחקרים שנערכו בארץ ובעולם מראים שפלסטיק חד פעמי, כגון שקיות נשיאה, מכלי משקה וכלי אוכל חד פעמיים מהווים את רוב הפלסטיק בסביבה, ועל כן החקיקה בישראל בשנים האחרונות מנסה להקטין את השימוש במוצרים אלה, או לפחות להגביר את כמויות המיחזור שלהם, ובכך להפחית את הגעתם לסביבה ולגוף האדם.

עתה, כשתוקף הצו שהוטל בתחילת שנת 2023 עומד לפוג, אנו קוראים לממשלת ישראל להשיב את המיסוי על הכלים החד פעמיים כצעד חיוני להגנת בריאות התושבים והסביבה ובכך למזער את הפגיעה בסביבה ובבריאות הציבור בשל החשיפה הגבוהה לפלסטיק. הכספים שיאספו כתוצאה מהטלת המס יוכלו להיות מקור תקציבי חשוב לפערים התקציביים האדירים שנוצרו כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל" ונזקיה העצומים, ויוכלו לתמוך בנפגעים ובמפונים הרבים.

אנחנו קוראים לך אדוני שר האוצר, ולכם חברי הכנסת להמשיך בפעילות שהכנסת החלה לפני כשנה והופסקה - לקחת חלק פעיל במגמה העולמית של דאגה לבריאות ולעתיד הדורות הבאים. כמו שמדינת ישראל ידעה להפסיק את השימוש באסבסט, שגם הוא חומר זול, נוח ויעיל, לאחר שהתבררה מסוכנותו הרבה לבריאות, כך הגיעה העת לצמצם את השימוש בפלסטיק ובעיקר בפלסטיק החד פעמי – לפני שיהיה מאוחר מדי.

אנו מבקשים להדגיש שמטרת המס המוטל על רכישת פלסטיק חד פעמי היא בראש ובראשונה למנוע פגיעה בריאותית וסביבתית קשה. עלינו להמשיך במגמת צמצום השימוש בפלסטיק החד פעמי, למען הבריאות של כולנו ושל הדורות הבאים, כדי שנוכל להסתכל בעיני ילדינו ונכדינו, ולומר שעשינו הכל כדי לשמור על בריאותם, ועל בריאות הסביבה בה יחיו בעתיד.

שר האוצר, לאור האמור לעיל, ובשל הצורך לצמצם את הגרעון בקופת המדינה שהתעצם מאוד בשל נזקי וצורכי מלחמת "חרבות ברזל", אנו מבקשים ממך, אל תאריך את הצו שביטל את המיסוי על מוצרים חד פעמיים העומד לפוג בסוף שנת 2023. בעשותך זאת - מאות מיליוני שקלים יתווספו לקופת המדינה ובריאות אזרחיה והסביבה תשתפר באופן משמעותי.

בכבוד רב ובברכה,

מור גלבוט, מנכ"ל צלול
 פרופ' חגי לוי, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, ההסתדרות הרפואית
 פרופ' נדב דוידוביץ', יו"ר פורום בריאות הציבור, ההסתדרות הרפואית
 ד"ר דורית אדלר, נשיאת הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא
 ד"ר יונתן אקנבאום, מנכ"ל גרינפיס ישראל
 ד"ר מיכאל אטינגר, יו"ר הסתדרות הרופאים הווטרנרים בישראל
 יוני ספיר, יו"ר עמותת שומרי הבית
 אריק רוזנבלום, מנכ"ל אקוואשן
 עמית ברכה, מנכ"ל אדם טבע ודין
 שלי דביר, מנכ"לית 2BFriendly
 חגית גפן, מנכ"לית הרשת הירוקה
 ג'מילה הרדל, מנכ"לית אזרחים למען הסביבה
 עבד נמארנה, מנכ"ל אל-אמל
 אוולין אנקה, מנהלת Plastic Free Israel
 ניב בלייכר, יו"ר אזרחים למען אוויר נקי
 לירון תירוש, מנכ"ל ההתאחדות הישראלית לצלילה
 ד"ר גליה פסטרנק, מומחית לזיהום ים והפחתת פסולת
 סיון שמואלוביץ', מנכ"לית 15 דקות
 הילה לרנאו, בשם מורים למען האקלים

נעמי צור, יו"ר קרן ירושלים ירוקה, חברת הפורום הישראלי לעירוניות ריצ'רד כהן, יו"ר הקואליציה למניעת זיהום הפלסטיק בישראל יעל גיני, מנהלת קהילת SDGIsrael תומר אשל, מנכ"ל עמותת נקי רות שטוסל, רכזת "מנקים את מפרץ חיפה"